

KÄDET SAVESSA

**PAULA RUUTTUNEN
30 vuotta keraamikkona**

Kuva: Pihla Liukkonen

RAKASTUMINEN

1980-LUKU

Ensikosketuksen saveen sain kouluaikoina harrastekurssilla. Silloin rakastuin saveen. Ammatilliset ensiaskelet otin, kun työskentelin ja harjoittelin Jyväskylässä pienessä savipajassa. Aloitte-
lijän elämä oli ankaraa. Illat itkin, päivät opettel-
in dreijausta ja opin. Pääsin Suomen keraamiseen kouluun Posiolle. Koulutus toteutettiin työllisyys-
kurssina. Posiolla suoritin keramiikantekijän ja dreijarin kurssit. Ilmainen koulutus, täysi ylläpito ja päivärahat!

1990-LUKU

Kuopion koti- ja taideteollisuusoppilaitoksessa opiskelu monien eri alojen käsityöläisten ja muotoilijoiden kanssa keskellä kaupunkia oli upeaa. Harjoittelun tein Arabian tehtaalla malli-
dreijarina ja taiteilijoiden assistenttina. 1990-luku olikin viimeisiä hetkiä saada vaikutteita korkea-
tasoisesta, teollisesta keramiikan muotoilusta Suomalaisessa keramiikkatehtaassa. Työuran aloitin Mikkelin Käsi- ja taideteollisuusyhdistyk-
sessä keramiikkaneuvojana. Teimme aluksi omaa tuotantoa, mutta sittemmin työni painottui myyn-
tiin ja käsityökoulussa monien eri tekniikoiden opettamiseen. Minusta ei tullut myyntinaista.

2000-LUKU

Perustin oman toiminimen ja myöhemmin aloitin työskentelyn osuuskunnissa. Suoritin muotoilijan amk-tutkinnon. Valmistin dreijattuja tuotteita, joita myin Mikkelin Kenkäveron kesäkaupoissa, erilai-
sissa tapahtumissa, kuten Turun ja Hämeenlinnan keskiaika-tapahtumissa ja Ornamon myyntita-
pahtumissa. Rakensimme puu-uunin kollegoiden kanssa Mikkeliin. Olin ollut liekkipoltoista kiinnostunut jo kauan sitä ennenkin. Puu-uunin ympärille muodostui minulle tärkeä ja rakas yhteisö muuten yksinäisessä keraamikon ammatissa.

LIEKEISSÄ

Kuvat yllä: Jere Lauha, Pekka Uotila

2010-LUKU

Syvennyin liekipolttoihin ja tein opinto- ja työskentelymatkoja Tanskaan Guldagergaardin keramiikan tutkimuskeskukseen ja residenssiin. Kansainvälinen ilmapiiri ja tanskalainen, keramiikkaa arvostava asenne loivat uskoa uravallinalleni. Tuotteitani on myynissä Artekissa, Momonossa ja Lokalissa ja Jyväskylän Höyrygalleriassa. Käsityötaitoa arvostavat ravintolat ja kahvilat alkavat tehdä tilauksia: olet saattanut syödä tai juoda astioistani Mikkelissä ravintola Holvissa, Kirjalan kahvipaahdimossa, Miun Juuret -leipomon kahvilassa, Kenkäveron tai Sahanlahden ravintolassa. Michelin-tason jälkiruokaa on tarjailtu tekemästäni kulhosta ravintola Olossa Helsingissä.

2020-LUKU

Työskentelin muutaman muun taiteilijan kanssa samoissa tiloissa Mikkelin Emolassa. Se oli mahtavaa! Tilat eivät olleet taiteen tekemiselle ihanteelliset ja pian yhteisö hajosi. Puu-uunimekin piti purkaa. Puu-uunipolttoja olen sen jälkeen käynyt tekemässä kollegoiden uuneissa muualla Suomessa. Työni on yhä enemmän instaa, facea ja verkkokauppaa, mutta myös koulutusta ja näyttelyitä eri puolilla Suomea. Salossa Wiurilan kesän nykytaiteen näyttelyssä pulloni, hymyttöni ja posliinikuppini asetettiin esille suurina pintoina. Posliinikulhojen ohut pinta ja puu-uunipolton pelkistävä vaikutus tekevätkin esineiden pinnoista upeita ihan vain seinäteoksena. Ja oikea taidehan roikkuu seinällä, eikös? Tänä kesänä saan valmiiksi oman puu-uunini mökkitontillemme Mikkelin Korpikoskelle.

Kuva: Pekka Uotila

KANNATTIKO?

Elämäni keraamikkona on ollut täyttä ja rakasta. Savi yllättää aina ja opin joka päivä lisää. En koskaan pety saveen. Olen onnellinen, kun teen keramiikkaa. En osaa kuvitella, mitä olisin tehnyt muuten. Mikä tahansa muu ammatti tuntuu tylsältä.

Yleinen kiinnostus keramiikkaan ja käsillä tekemiseen on kasvamassa, minulla on uskollisia, taidekeramiikkaan kiintyneitä asiakkaita, hyviä jälleenmyyjiä ja yhteistyökumppaneita. Nautin siitä, että saan jakaa tietämystäni ja osaamistani opiskelijoille ja harrastajille. Minulla on laaja kansallinen ja kansainvälinen keraamikkoverkosto, jossa työtäni ymmärretään ja arvostetaan. Toisinaan apurahajärjestelmä auttaa uudistumaan ja lataamaan akkuja.

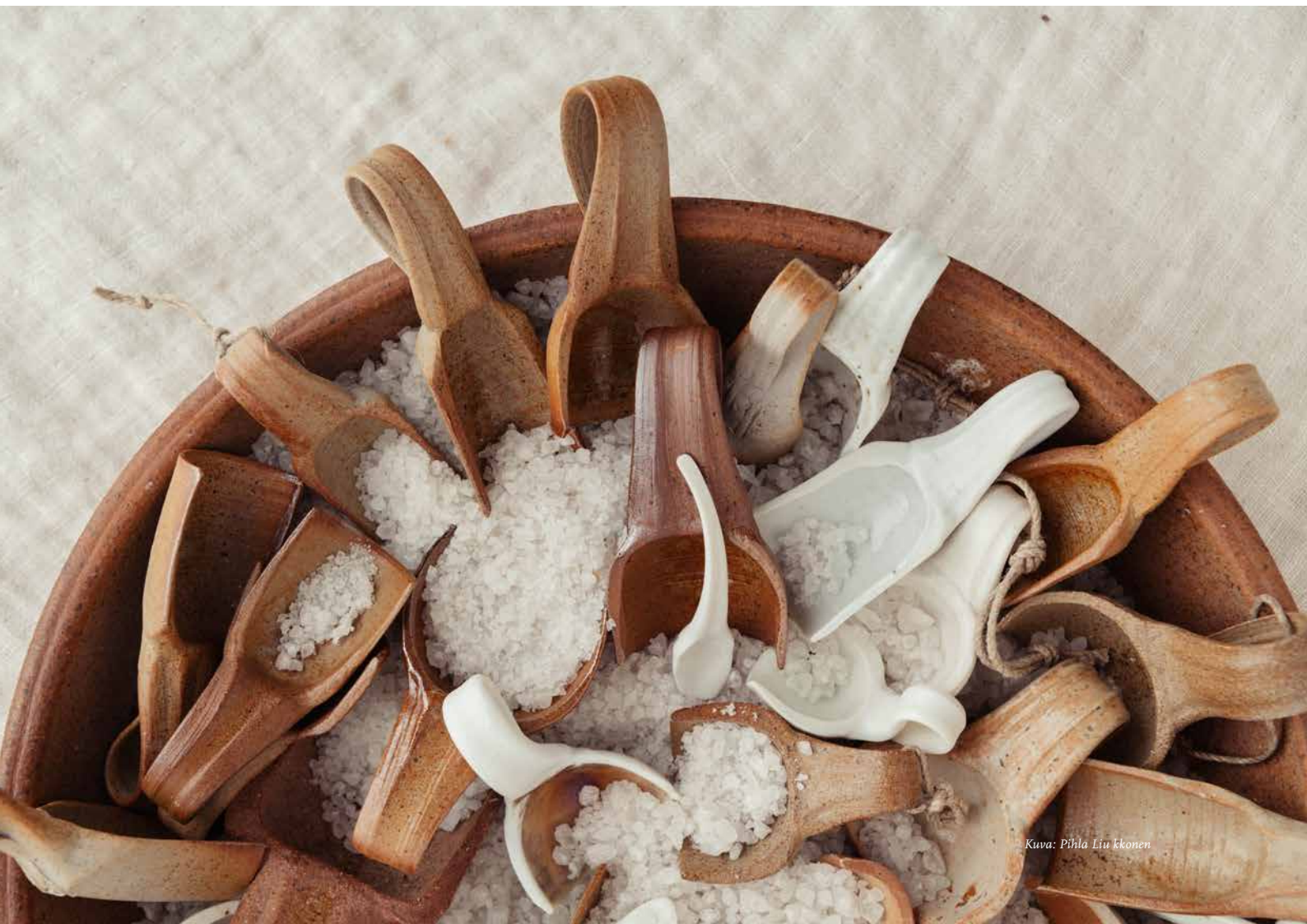
Toisaalta keramiikan yleinen tuntemus Suomessa on kehnoa. Se harmittaa. Tuntuu, että ihmiset ovat vieraantuneet esineiden valmistamisesta kaiken kuluttamisen keskellä.

Toimeentulon kannalta keraamikon elämä - tai ainakaan minun työelämäni - ei ole rikasta. Toimeentulo on

lievästi sanottuna niukka. Markkinat ovat pienet, hintoja on pidettävä alhaalla. Suomessa kustannukset ovat korkeat, byrokratia valpasta ja toimintaan sopivia tiloja on niukasti. Minulla ei ole palkallisia lomia, työterveyshuoltoa, lähityöyhteisöä, tukipalveluita, kesälomia tai ammattiyhdistystä vaatimassa parempaa palkkaa.

Vaikea kuvitella, että kukaan enää voisi kasvaa keraamikoksi samalla tavalla kuin minä ja jotkut muut aikalaiseni tekivät. Pelkästään dreiijaamisen oppiminen ammattitasolle edellyttää vuosikausien tavoitteellista työskentelyä ja tuhansia toistoja. Pitkäjänteinen omistautuminen alalle, jonka merkitys talouskasvulle, aluekehitykselle tai Venla-gaalalle on olematon, ei taida olla enää mahdollista tai ainakaan kovin järkevää.

Ehkä hyvä niin. Onhan ammattien katoaminen surullista, mutta se ei taida olla enää minun murheeni. Moni muukin elinkeino katoaa. Minä nautin savesta niin kauan kuin voin, muut etsiköön onneaan muualta.

OIKAISUJA

NÄITÄHÄN EI VOI PESTÄ TISKIKONEESSA?

Kyllä voi. Totta kai voi! Miksi ei voisi? Käyttämäni materiaali on kivitavarasavea tai posliinia. Kivitavarasavi ja posliini on poltettu yli tuhanteenkahteensataan asteeseen ja silloin savi on muuttunut lujaksi ja tiiviiksi keramiikaksi. Jos uskallat pestä tiskikoneessa Thaimaassa valmistetun mainosmukisi, voit huoletta toimia samoin minun valmistamieni esineiden kanssa. Valmistamani esineet eivät kestä vasaran tai moukarin iskua, seinään heittämistä, lattialle pudottamista tai perheriitoja.

VOIKO TÄSTÄ SYÖDÄ, LASITEHAN ON MYRKYLLINEN?

Hitto vie, ei ole myrkyllistä! Miksi ihmeessä yrittäisin myrkyttää asiakkaani? Jos olet joskus syönyt ruokaa halpamarketista ostamiltasi lautasilta tai mummolta perityiltä Arabian astioilta, etkä ole saanut myrkytysoireita, et saa niitä minunkaan astioistani. Lain mukaan keramiikasta ei saa liueta ruoka-aineisiin lyijyä, kadmiumia, kromia tai nikkeliä. En käytä mitään näistä aineista tuotteissani. En ole vielä kukaan pystynyt muuttamaan yhtä alkuainetta toiseksi. Kunpa osaisinkin! En ole alkemisti, olen vain keraamikko. En todellakaan tiedä, mitä tästä pitäisi ajatella.

MISSÄ ESINEET PAISTETAAN?

Voi tuhannen turkasta! Ei tosiaankaan paisteta, ei. Pullia ja piirakoita paistetaan. Savi poltetaan keramiikaksi keraamikkauuneissa. Minä valmistan ainoastaan korkeapolttoisia käyttöesineitä, jotka poltetaan yli 1200 asteeseen. Se ei ole pullan paistolämpötila tai takkatulen leppeä loimotus. Keramiikan puu-uunin polttaminen voi kestää uunin koosta riippuen jopa useita vuorokausia. Uunin jäähtyminenkin vie aikaa yhtä kauan. Kun lämpötila on noin 1300 astetta, uuniin ei kannata kurkistella ilman hitsauslaseja.

OVATKO ESINEESI PELKKÄÄ SAVEA?

Hä, mitä sitten niissä olisi? Valmistan esineeni vaaleasta kivitavarasavesta tai posliinista. Kivitavarasavi koostuu yleensä kaoliinista ja pallosavesta, maasälvästä ja kvarttsista. Posliini on suurimmaksi osaksi kaoliinia. Käyttämäni savi valmistetaan teollisesti ja ostan saven valmiina massasekoituksina. En kaiva savea lapiolla takapihalta. Olisi kyllä kiva, jos voisin. Suomessa ei toistaiseksi tuoteta kivitavara- tai posliinimassaa keramiikan valmistukseen. Punasavea kyllä tuotetaan Suomessa, mutta minä en valmista esineitä punasavesta. Kun savi on poltettu noin seitsemäänsataan asteeseen, siitä tulee keramiikkaa. Keramiikkaa ei voi enää veden avulla muuttaa takaisin saveksi.

KULUVATKO KÄDET DREIJATESSA?

Eivät kulu. Dreijatessa ihon ja saven välissä on vettä poistamassa kovinta kitkaa. Tokihan iho kuivuu helposti työssäni.

MIKSI TÄMÄ VATI ON NIIN KALLIS, VAIKKA OLET SEN TEHNYT ITSE?

Teen tätä työtä ensisijaisesti rakkaudesta ja hulluudesta. En saa täyttä elantoa keramiikan valmistamisesta. Keramiikan valmistuksessa tarvitaan sopivat tuotantotilat, laitteita, energiaa ja raaka-aineita. Lisäksi pitää varastoida, markkinoida, myydä ja rahdata. Tuotteeni hinnoittelen markkinaehtoisesti, hieman teollisesti valmistettuja esineitä kalliimmiksi. Kun ostat 124 euroa maksavan vadin siitä menee arvonlisäveroon 24 euroa, 3 euroa tuloveroon, 37 euroa saan omalle tilille, 40 euroa menee vuokriin ja muihin tuotantokustannuksiin, 20 euroa erilaisiin maksuihin ja hallintoon. Mikä tässä on sitten niin kallista? Jos vati dreijattaisiin EU-projektissa, Hesarin kulttuuriosastolla, ruokavirastossa, sairaanhoidopiirissä tai osuuskaupassa, sen hinta saattaisi olla 1240 euroa.

Kuvat: Jere Lauha, Pekka Uotila, Pihla Liukkonen

